

Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности у Београду
Сенату Универзитета уметности у Београду

Извештај комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

Тема:

**Интерпретација камерне музике по методи Станиславског – мултимедијално
извођење композиције *Планете*, Густава Холста**

Кандидат:

Лука Лопичић

На основу увида у извођачки и писани део докторског уметничког пројекта кандидата Луке Лопичића, Комисија у саставу: мр Људмила Поповић, редовни професор Факултета музичке уметности Универзитета уметности у Београду – ментор, др Марија Масникоса, ванредни професор Факултета музичке уметности Универзитета уметности у Београду – коментор, др ум. Соња Лончар, ванредни професор Факултета музичке уметности Универзитета уметности у Београду, др ум. Дејан Суботић, ванредни професор Факултета музичке уметности Универзитета уметности у Београду и др Влатко Илић, ванредни професор Факултета драмских уметности Универзитета уметности у Београду, подноси Извештај за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности у Београду и Сенату Универзитета уметности у Београду.

Уводно образложење

ЛУКА ЛОПИЧИЋ пријавио је тему докторског уметничког пројекта 5. јуна 2019. године под називом: „ИНТЕРПРЕТАЦИЈА КАМЕРНЕ МУЗИКЕ ПО МЕТОДИ СТАНИСЛАВСКОГ – МУЛТИМЕДИЈАЛНО ИЗВОЂЕЊЕ КОМПОЗИЦИЈЕ *ПЛАНЕТЕ*, ГУСТАВА ХОЛСТА“.

На основу предлога Катедре за камерну музику, веће Факултета на седници од 5. јуна 2019. године донело је одлуку о именовању Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта, у саставу:

мр ЉУДМИЛА ПОПОВИЋ, редовни професор

др ум. ДЕЈАН СУБОТИЋ, ванредни професор

ДАРИЈАН МИХАЈЛОВИЋ, ванредни професор Факултета драмских уметности Универзитета уметности у Београду

Веће Факултета на седници од 3. јула 2019. године утврдило је предлог одлуке о усвајању Извештаја Комисије за процену теме докторског уметничког пројекта.

Сенат Универзитета уметности на седници од 26. септембра 2019. године донео је одлуку о одобравању рада на изради докторског уметничког пројекта и именовању мр Људмиле Поповић, ред. проф. за ментора и др Марије Масникосе, ванр. проф. за коментора.

На основу обавештења ментора и предлога Катедре за камерну музику, Наставно-уметничко-научно веће Факултета на седници одржаној 12. фебруара 2020. године донело је одлуку о именовању Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта у саставу:

1. мр Људмила Поповић, редовни професор Факултета музичке уметности Универзитета уметности у Београду – ментор,
2. др Марија Масникоса, ванредни професор Факултета музичке уметности Универзитета уметности у Београду – коментор,
3. др ум. Соња Лончар, ванредни професор Факултета музичке уметности Универзитета уметности у Београду,
4. др ум. Дејан Суботић, ванредни професор Факултета музичке уметности Универзитета уметности у Београду и

5. др Влатко Илић, ванредни професор Факултета драмских уметности
Универзитета уметности у Београду

Биографија кандидата

Лука Лопичић је рођен у Београду 17.4.1990. године.

Музичко образовање започео је у ОМШ „Петар Коњовић“ у Београду, на одсеку за хармонику у класи професорке мр Александре Божанић. Основну музичку школу је завршио школске 2003/2004 са просечном оценом 5,00. У овом периоду, на разним такмичењима (републичким и међународним), осваја 11 награда, од чега 8 првих. Због показаних изузетних резултата, Наставничко веће га је прогласило ђаком генерације, а тим поводом је награђен и од Општине Вождовац.

Јуна 2004. године је положио пријемни испит за средњу музичку школу са максималним бројем поена и музичко образовање наставља у СМШ „Ватрослав Лисински“ у Београду и то на два одсека: Теоретском и Вокално-ниструменталном – хармоника, у класи професорке мр Александре Божанић. У периоду средњошколског образовања био је учесник разних домаћих и међународних такмичења акордеониста, на којима је освојио 13 првих награда. Средњу музичку школу је завршио школске 2007/2008 године са одличним успехом на оба одсека. Због показаних резултата, Наставничко веће га је прогласило ђаком генерације, а тим поводом је награђен и од Министарства просвете Републике Србије и Града Београда.

На интернационалном такмичењу акордеониста „Звездане стазе“ у Крагујевцу, где је жири био сачињен од еминентних светских стручњака за хармонику из пет различитих земаља, добио је позив од професорке Елзбет Мозер, која ради на Високој музичкој школи у ХанOVERу у Немачкој, да упише студије у њеној класи. Међутим, имајући у виду квалитет катедре за хармонику на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, ипак се определио да на том факултету настави своје студије у класи редовног професора Радомира Томића. Камерну музику је похађао код ванредног професора мр Борислава

Чичовачког. Основне академске студије је завршио у року (2008 – 2012. године) са просечном оценом 9,86 и добио звање Дипломирани музички уметник (АКОРДЕОНИСТА). Проглашен је за најбољег студента одсека за музичку уметност на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу.

Школске 2012/2013. године је уписао мастер студије на одсеку за музичку уметност, студијска група хармоника на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, у класи редовног професора Радомира Томића. Дипломирао је у септембру 2013. године са просечном оценом у току студија 9,82 и одбрањеним мастер радом – реситал са оценом 9,00 и добио звање Мастер музички уметник (АКОРЕДОНИСТА). На мастер студијама је такође био у класи камерне музике код ванредног професора мр Борислава Чичовачког.

Поред активног концертирања у разним нестандартним ансамблима, такође свира и у трију хармоника „ASSAHRA“. Са тријом је одржао бројне концерте, од којих посебно треба истаћи концерт под називом „Феномен хармоника“ који је одржан у јуну 2013. године у свечаној сали Коларчеве задужбине. Концерт је био у организацији Југоконцерта и био је номинован за концерт године у Србији. Снимак концерта је у целости емитован на Радио Београду III.

Током средњошколског образовања био је стипендиста Града Београда, а током основних и мастер студија стипендиста Фонда за младе таленте Републике Србије – ДОСИТЕЈА.

Школске 2013/2014, са колегама из трија „ASSAHRA“, уписује докторске студије из камерне музике на Факултету музичке уметности Универзитета уметности у Београду (менторка: редовна професорка мр Људмила Поповић). Тиме постају први ансамбл, сачињен искључиво од хармоника, који је у историји Факултета музичке уметности уписао неки степен студија. Такође, трио постаје део још једног догађаја важног за српску историју музике. Наиме, „ASSAHRA“ наступа на концерту под називом „Једна, две и три хармонике“ на 22. Међународној трибини композитора „Искорак у необично“ у организацији Удружења композитора Србије. Концерт је одржан у холу Народне банке Србије. Тај концерт представља први концерт у историји Међународне трибине композитора који је у потпуности посвећен новим композицијама писаним за хармонику

као инструмент уметничке музике. Овај концерт је био сниман у потпуности за Трећи програм Радио Београда, за емисију „Век хармонике“. Том приликом је изведена композиција „Мртва природа“ композитора Матије Анђелковића, која је и посвећена трију „ASSAHRA“.

Као члан трија хармоника „ASSAHRA“ осваја две значајне награде. На 19. Републичком такмичењу камерне музике Србије освајају прво место и бивају проглашени ЛАУРЕАТИМА целог такмичења, као и прво место (златну матријошку) на 2. Бољшој фестивалу младих солиста и камерних ансамбала из Србије. Такмичење је одржано на Мокрој Гори у Међавнику у организацији филмског режисера Емира Кустурице.

Као члан врло успешног камерног ансамбла је имао прилику да у више наврата гостује у јутарњем програму Радио телевизије Србије (РТС). Арт Телевизија је у својој емисији „Арт Фантазија“ (емисија о уметничкој музици) одлучила да једну целу епизоду посвети трију „ASSAHRA“.

На основним и мастер студијама хармонике, па и на докторским студијама на одсеку за камерну музику, Лука се посебно бавио истраживањем литературе за камерне ансамбле са хармоником. То се огледа у томе да је наступао у оквиру разноврсних камерних ансамбала у комбинацији са различитим инструментима, што му је помогло да изгради посебан однос према комбинацији различитих инструмената и хармонике.

Као једно од његових најзначајнијих музичких искустава, издваја се сарадња са композитором Зораном Божанићем, чија је два дела за камерне ансамбле са хармоником премијерно извео. То су композиције „Мобиле“ за хармонику и ударалке и „Дуо“ за хармонику и виолончело. Познанство и сарадња са проф. Божанићем има велики значај због његовог утицаја на српску литературу за хармонику.

У току школовања је похађао мастер-класе код познатих светских акордеониста: Мика Ваиринен – Финска, Јуриј Шишкин – Русија, Владимир Бесфамиљнов – Украјина, Кшиштоф Олчак – Пољска, Радомир Томић – Србија.

У периоду студирања наступао је као солиста и члан разних камерних ансамбала у Београду (Коларчева задужбина, Београдска филхармонија, Атријум Народног музеја, Галерија САНУ, Сава Центар, Културни центар Београда, Студентски културни центар,

Словачка амбасада, Резиденција амбасадора САД-а, итд.), Крагујевцу (Свечана сала I гимназије, Универзитетска галерија, Свечана сала Ректората, Студентски културни центар, Књажевско-српски театар Јоаким Вујић, Позорише за децу, итд.), Рашкој (Свечана сала Дома културе), Ваљеву (Модерна галерија) и многим другим местима. Такође, у овом периоду је наступао у Шангају у Кини (Theater of the Shanghai Mass Art Center). Као члан Светског оркестра хармоника V (CIA World Accordion Orchestra V), учествовао је на свечаном затварању 64. Светског купа уметника на хармоници у Шангају.

Од 2015. године, интензивно почиње да се интересује за позориште и позоришно извођаштво. Учествовао је у бројним представама као глумац, музичар и аутор музике. Од најбитнијих представа истичу се: „Одлазни терминал“ (премијера – новембар 2015.) према тексту Јелене Палигорић, у режији Тее Пухарић, у продукцији УК Вук Стефановић Карацић; „Штуцање“ (премијера – април 2016.) према тексту Владимира Зуева, у режији Исидоре Гонцић, у продукцији УК Вук Стефановић Карацић; „Просидба“ (премијера - мај 2017.) према тексту Антона Павловича Чехова, у режији Марије Барне Липковске, у продукцији трупе Три Гроша (представа је на репертоару Дорћолског народног позоришта); „Флорентински шешир“ (премијера – децембар 2017.) према тексту Ежена Лабиша, у режији Дарјана Михајловића, у продукцији позоришта Бошко Буха; „М.И.Р.А“ (премијера - март 2019) у режији Андраша Урбана, у продукцији БИТЕФ театра.

Од 2016. године постаје члан непрофитног удружења „НЕБОГРАД“ које се залаже за неформално образовање и алтернативне приступе преношења знања кроз музику и друге уметности. Небоградски пројекти комбинују уметност и едукацију, повезују експерте и локалну заједницу и подстичу размену искустава. У пројекту „Нови Композитори – Нова Лирика“ ангажован је као аутор, члан креативног тима и извођач. На свим наступима у оквиру овог пројекта је изведен оригинални музички програм створен кроз рад ансамбла. Радом на комбиновању стваралаштва савремених песника и композитора долази до аутентичног израза и прожимања креативности. Учествује и у пројектима „СВИ СМО ИСТИ“ и „ПЛЕС ЗА СВЕ“, у оквиру којих се организују концерти и радионице за особе са хендикепом у сарадњи са неколико хуманитарних организација из Београда.

Након завршетка мастер студија (2013.) постаје наставник хармонике у ОМШ „Петар Коњовић“. 2016. године је био наставник камерном дуу (хармоника и клавир) у ОМШ „Петар Коњовић“ који је на Међународним сусретима хармоникаша у Пули освојио прву награду.

Такође се бави и промовисањем хармонике у оквирима других популарних музичких жанрова, као што је World Music, кроз ангажовање у музичким групама попут Предузећа за музичку рециклажу и МАiКА - а као члан групе Земља Грува експериментише и са жанровима попут фанка, цеза, рок и поп музике. Ове музичке групе, поред тога што наступају у нашој земљи и региону, имају наступе и широм Европе.

Списак значајнијих концерата:

- У периоду од 2001- 2005. године као члан камерног ансамбла „Трио Мобиле“ (ударалке и хармоника) и два хармоника и виолончело је активно учествовао у концертним дешавањима у Београду. Премијерно је извео композиције: Мобиле за хармонику и ударалке и Дуо за хармонику и виолончело, нашег композитора Зорана Божанића.
- 2006. године поводом обележавања јубилеја 250 година од рођења Волфганга Амадеуса Моцарта је учествовао као члан трија хармоника на концерту у Сава Центру и Културном центру Београда.
- У периоду од 2011 – 2014. године, са тријом „ASSANRA“, наступа на великом броју концерата, од којих се, поред до сада наведених, посебно издвајају следећи:
 - Концерт камерне музике студената музичког одсека Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, одржан у Београду у Галерији САНУ;
 - Концерт камерне музике најбољих студената хармонике музичког одсека Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, одржан у Рашкој, у сали Дома културе

- Концерт поводом међународне „ТЕМПУС“ конференције, одржан у Сали Прве крагујевачке гимназије.
 - Самостални концерт трија „ASSANRA“ у оквиру „Keyboard days“ фестивала, који је одржан у Београду, у УК Пароброд.
 - Концерт у оквиру „ОКТОХ“ фестивала, који је одржан у Крагујевцу, у Спомен-музеју 21. октобар.
- 2012. године учествује са дуом хармоника и клавир, на концерту под називом „Камерни подијум“ у организацији Југоконцерта, одржаним у Београду у свечаној сали МШ „Станковић“
 - 2013. године у оквиру фестивала „КоМа“ је учествовао у склопу камерног ансамбла хармоника, клавир, кларинет, флаута, виолина, виола, виолончело, контрабас и притом извео премијерно композицију „Легенда о спавачима“ Матије Анђелковића. Концерт је одржан у сали Београдске филхармоније. Композиција „Легенда о спавачима“ је те године од стране Факултета музичке уметности у Београду добила награду „Јосип Славенски“.
 - 2013. године наступао са дуом хармоника на концерту у оквиру пројекта „Илуминације“ (Интердисциплинарни културни пројекат сарадње Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу и ФИЛУМ-а у Крагујевцу). Концерт је одржан у Крагујевцу у Универзитетској галерији.
 - 2015. године учествује на ауторском концерту композитора Владимира Трмчића „Ванвремени пејзажи“. Концерт је одржан у Београду, у Студентском културном центру.
 - 2016. године учествовао је на концерту „Из куле од слоноваче“, ауторке пројекта Наде Колунције, на коме се изводила музика Ерика Сатија. Концерт је одржан у Београду, у Галерији Артгет.
 - 2016. године учествовао је у камерном оркестру у опери Сергеја Прокофијева „Мадалена“ под уметничким вођством Људмиле Поповић. Концерт је одржан у Београду, у Великој сали Руског дома.
 - 2018. године учествовао је на концерту примењене музике Драшка Аџића. Поред гудачког квартета Београдске филхармоније, у концерту су учествовали

- и еминентни глумци попут Мирјане Карановић, Бранислава Цвејића, Горана Јевтића и др. Концерт је одржан у Београду, у Атријуму Народног музеја.
- 2018. године учествовао је у пројекту Немање Станковића „Нова српска музика за виолончело – Монтажа чела“. Свирао је у камерном ансамблу са Немањом Станковићем (виолончело), Мајом Михаић (клавир), Тијаном Милошевић (виолина), Гораном Маринковићем (фагот). Концерт је одржан у сали Београдске филхармоније.

Анализа докторског уметничког пројекта

Писани део докторског уметничког пројекта кандидата Луке Лопичића састоји се од 7 поглавља, списка литературе и 8 прилога на укупно 106 страна. Рад садржи укупно 11 примера, 78 фуснота, а списак литературе 28 библиографских јединица. Докторски уметнички пројекат кандидата се бави проблематиком интерпретације камерне музике сагледане кроз призму сличности и разлика између музичке и драмске уметности. Полазећи од хипотезе да се музичари баве невербалном глумом, кандидат за циљ овог докторског уметничког пројекта поставља да, користећи се примењивим методама Станиславског, прикаже другачији приступ процесу припреме једног музичког дела у оквиру камерне музике на примеру композиције *Планете*, Густава Холста.

У првом поглављу „Увод“, кандидат истиче проблематику интерпретације у оквиру камерне музике. Такође, пружа увид у карактеристичне сличности и разлике, до којих је дошао како теоријским тако и практичним истраживањем, између жанрова камерне музике и драмског позоришта, као и музичке и драмске уметности уопште. Кандидат указује на сопствени закључак у којем сматра да је „теорија извођаштва у драмској уметности развијенија и систематичнија од теорије музичког извођаштва, као и да је значајније усмерена према разумевању процеса припремања саме улоге, што би у сфери музике представљао процес припреме музичког дела“. С тим у вези, Лука Лопичић приступа појму интерпретације као процесу кроз који извођач пролази од тумачења

музичког дела у смислу истраживања емоционалног садржаја, преко поштовања стилских карактеристика дела, композиторове замисли и ознака у нотном тексту, па све до самог чина извођења. Истичући чињеницу да је музика представљала битан фактор у раду и истраживању Станиславског, као и то да је Станиславски сматрао да се његове методе могу применити на све извођачке уметности, кандидат наводи да ће током овог рада бити омогућено боље разумевање идеје коришћења баш ових метода за њихово прилагођавање и примењивање на музичку интерпретацију. Кандидат је укратко поменуо специфичности јавне уметничке презентације и камерног ансамбла који је одабрао, о којима је касније у току рада детаљније писао. Такође је битно напоменути да је Лука Лопичић у оквиру овог поглавља истакао да поглавља писаног рада заправо представљају својеврсне кораке у припремању овакве специфичне интерпретације и да теоријско истраживање емоционалног садржаја, самог композитора, његовог живота и рада, као и идеје из композиције, воде ка практичном делу припреме.

У другом поглављу „*Планете Густава Холста*“ кандидат излаже разне историјске чињенице у вези са настанком композиције, начином на који је композиција била прихваћена код слушалаца и музичких критичара тог доба, као и са разним погрешним тумачењима овог дела која се косе са Холстовом идејом. У оквиру овог поглавља, Лука Лопичић приказује анализу садржаја овог музичког дела која не подразумева формалну нити хармонску анализу, већ представља аналитичко сагледавање музичког и програмског садржаја *Планета*, како сам наводи „издвајајући за интерпретацију релевантне елементе и доводећи их у директну везу“. Кандидат указује на главну идеју овог дела која је астролошка и која иде у прилог нестандардном виду програмности који је заступљен у овом делу. Информације и закључци о овом делу које наводи кандидат, указују на исцрпно истраживање у вези са значењем *Планета*. У вези са тим, кандидат наводи да *Планете* представљају астролошки осврт на особине које се код човека испољавају услед дејства одређене планете, те да се о овој композицији не може говорити у чисто програмском смислу, већ у ширем психолошком смислу. Кандидат је овом раду приложио астролошке описе планета и описе човека под утицајем истих, који су изведени из литературе британског писца и астролога Алана Леа, за којег се поуздано зна да је утицао на Холста, као и из разговора са појединцима који се баве астролошком тематиком. Занимљиво је да је Лука Лопичић, истраживањем битних аспеката Холстове идеје о овој

композицији, као што су посматрање ставова као музичких ликова, размишљање о драматуршком развоју става насупрот праћењу форме и структуре, као и чињеница да је главни протагониста *Планета* човек са свим својим особинама, указао на то зашто је изабрао ово дело за испитивање приступа интерпретацији засноване на методама Станиславског.

Треће поглавље „Генеза аранжмана *Планета* за камерни ансамбл“ садржи и два потпоглавља: „Специфичности аранжмана *Планета* Густава Холста“ и „Мултимедијалност јавне уметничке презентације“. У овом поглављу кандидат указује на кратак историјат хармонике и на садашњу позицију овог инструмента у светским оквирима уметничке музике са акцентом на њено место у камерним ансамблима. Бавећи се и проблематиком литературе за хармонику и ансамбле са хармоником, кандидат истиче да поред композиција оригинално писаних за овај инструмент, литературу чине и бројни аранжмани и транскрипције дела ранијих епоха услед чињенице да хармоника није постојала пре 19. века. Лука Лопичић указује на то да је та чињеница природно утицала на извођаче на хармоници да се баве аранжирањем и транскрибовањем разних дела како би развијали интерпретативни осећај за разне стилове и епохе, те да се самим тим одатле појавила и жеља за стварањем аранжмана *Планета*.

Кандидат такође наглашава на који начин су Холстове верзије за симфонијски оркестар и за два клавира утицале на његов структурални и звучни план аранжмана. Ансамбл за који се Лука Лопичић одлучио да на јавној уметничкој презентацији изведе ово прилагођено и прерађено дело је нестандартни камерни ансамбл квинтет (хармоника, клавир, тимпани – два извођача и ударалке – један извођач). Водећи се звучним и техничким карактеристикама хармонике и клавира, кандидат описује зашто се одлучио за комбинацију тих инструмената као главних носиоца музичког садржаја, а такође је и нотним примерима указао на одређене специфичне ситуације у којима се уочавају принципи транскрибовања и аранжирања. Такође је приложио и нотне примере из оригиналних Холстових партитура за симфонијски оркестар и за два клавира како би се лакше уочила веза између оригиналне идеје и аранжмана кандидата.

Лука Лопичић напомиње да је јавна уметничка презентација била мултимедијалног карактера. Поред камерног ансамбла на сцени, који је изводио прерађено Холстово дело, у

овом мултимедијалном извођењу је била коришћена и ауторска електронска музика, као и повремене видео пројекције. Кандидат детаљније објашњава карактеристике сваког мултимедијалног аспекта концерта као и везу тих аспекта са Холстовом идејом из композиције, као и сличности између музичке и драмске уметности. Кандидат је приложио и описе видео пројекција доводећи у везу астролошке описе са садржајем пројекција.

У четвртом поглављу **„Основне идеје и развој метода Станиславског“** Лука Лопичић износи одређене историјске чињенице о Станиславском и тенденцијама тог времена које су утицале на његов истраживачки и педагошки рад. Кандидат је такође указао на основну идеју учења Станиславског, а то је буђење, евоцирање и проживљавање емоција као и на битну промену коју је Станиславски направио приликом одабира техника које ће глумци користити приликом покретања емоција. Лука Лопичић истиче и битну тенденцију Станиславског коју доводи у директну везу са камерним ансамблом, а то је постизање заједништва између глумаца на бини јер је сматрао да свако има једнако важну улогу у извођењу. Кандидат кроз ово поглавље, упознавањем са техникама и методама Станиславског и истицањем важности емоција у интерпретацији глумаца, даје битне информације за разумевање првенствено основне идеје Станиславског, а потом и боље разумевање примене тих метода на музичку интерпретацију, што ће касније кроз примере детаљније објаснити.

Кандидат посебно истиче важност петог поглавља **„Музика и емоције“**. Наводи да је битан елемент интерпретације у глуми као и у музици изражавање и преношење емоција и сматра да би сваки музичар извођач требало да се упозна са емоцијама у теоријском смислу. На почетку указује на разлику између емоција и осећања која је веома битна за разумевање метода Станиславског па самим тим и интерпретације о којој кандидат у овом раду говори. Лука Лопичић такође истиче и важност познавања феномена емоције у музици и анализира два супротстављена филозофска становишта по питању да ли и на који начин музика може изражавати емоције. У питању су когнитивистички и емотивистички ставови. Цитирајући одређене филозофе, психологе и музикологе и наводећи њихове теорије, примере разних увида и експеримената, кандидат доноси свој

закључак о тумачењу овог појма. Тај закључак вешто доводи у везу са идејом *Планета*, и што је још важније са основном идејом метода Станиславског.

У шестом поглављу **„Интерпретација камерне музике по методи Станиславског“**, које је уједно и најобимније, кандидат веома детаљно указује на све специфичности камерног музицирања које доводи у директнију везу са интерпретацијом у оквиру драмске уметности, а посебно са Станиславским. Иако је суштина овог рада да се укаже на уопштену проблематику интерпретације камерне музике и, како сам наводи, „прилагођену примену метода Станиславског ради постизања свеобухватног квалитета самог извођења“, кандидат је повремено наводио појединачне примере који су настали током припреме јавне уметничке презентације, како би нагласио специфичне случајеве. Главни део овог поглавља представља приказивање процеса припреме овакве специфичне интерпретације. Кандидат је користећи се компаративном методом приказао проблематику током свих фаза интерпретације, од тумачења дела и истраживања емоционалног садржаја, на којима кандидат посебно инсистира, преко коришћења психофизичког извођачког умећа, до самог извођења. На тај начин је веома јасно и схватљиво указао на везу између глумачке и музичке интерпретације, као и на примену метода Станиславског на интерпретацију камерне музике. У овом поглављу, кандидат детаљније објашњава суштину техника и метода Станиславског које је у поглављу о Станиславском навео и, упоредо са корацима у процесу интерпретације, објашњава начине на које се оне могу применити, односно прилагодити. Кандидат веома аналитички приступа сличностима и разликама између музичке и драмске уметности у интерпретативном смислу и у вези са тим, у случајевима у којима се методе Станиславског не могу директно применити, кандидат објашњава идеју одређене методе и даје сопствени пример на који би се начин та метода могла применити. Пружа примере кратких глумачких вежби које су члановима помогле приликом припреме овог дела.

У последњем, седмом поглављу **„Закључак“**, кандидат вешто сажима све претходно изнете информације и даје свеобухватни закључак о исходу овог докторског уметничког пројекта. Лука Лопичић примећује да се, превасходно због разлика у предмету интерпретације између музичке и драмске уметности, методе Станиславског не могу директно применити. Кандидат као пример наводи да се у глуми изводе јасне емоције и

животне ситуације које наликују стварним, док је музика у том смислу знатно апстрактнија и да у музици тек када вербализујемо значења и тумачења можемо јасније схватити емоцију коју музичар преноси. С тим у вези, Лука Лопичић је истраживањем дошао до разлика у индивидуалним извођачким поступцима при обликовању једног уметничког дела или проседеима. Наводећи три врсте проседеа (психолошки, формални и феноменолошки), кандидат долази до закључка у вези са тим који поступци могу имати примену и у музици. С обзиром на то да је код Станиславског, мада и у музици у извесној мери, заступљен психолошки, док је у музици углавном присутан феноменолошки проседе, кандидат закључује да је у музици заправо присутна комбинација ових извођачких поступака. Са том чињеницом доводи у везу и једну од главних идеја Станиславског, а то је психофизички развој извођача, и сматра да методе Станиславског управо помажу музичару приликом развијања психолошког аспекта извођења. На крају овог поглавља, кандидат указује на то да, тек када савладамо начине психолошке припреме извођача, треба наставити са истраживањем других приступа интерпретацији. Такође, Лука Лопичић даје и предлог на који начин интердисциплинарна сарадња између драмских и музичких уметника може позитивно да утиче на психолошке развоје једних и других. На крају закључује суштином примене ових метода на музичку интерпретацију реченицом: „(...) Станиславски би за сваког музичара требало да представља услов за психолошки развој и за даља истраживања процеса интерпретације, а не опцију.“

Оцена остварених резултата и критички осврт референата

У свом докторском уметничком пројекту „Интерпретација камерне музике по методи Станиславског – мултимедијално извођење композиције *Планете*, Густава Холста“ кандидат, полазећи од сопствене хипотезе да се музичари баве невербалном глумом, ставља фокус на проблематику интерпретације камерне музике сагледане кроз сличности и разлике између музичке и драмске уметности. Кандидат се у свом писаном раду докторског уметничког пројекта веома детаљно и студиозно бави темом, јасним,

концизним и разумљивим излагањем и уједначеним стилем писања. Кроз све сегменте писаног рада, кандидат пружа анализу другачијег приступа процесу припреме камерног музичког дела, користећи се примењивим методама Станиславског. На тај начин, Лука Лопичић указује на другачију перспективу сагледавања процеса интерпретације у оквиру камерне музике и пружа подстрек за даља истраживања на тему методологије интерпретације у инструменталној музици. Током читања писаног рада, примећује се да свако поглавље има подједнаку важност у разумевању целокупне идеје докторског уметничког пројекта, што иде у прилог ставу Луке Лопичића да „поглавља у овом раду заправо представљају својеврсне кораке у припремању интерпретације“ која је и фокус овог рада. Истичући да емоције заузимају кључно место у учењу Станиславског, као и начини на које их треба пробудити и проживети, кандидат наглашава да је акценат овог рада и целог истраживања стављен на психолошку припрему музичара по узору на глумачку припрему и на „узајамно стваралачко преживљавање“ извођача унутар камерног ансамбла. Такав приступ свакако представља иновативно сагледавање проблематике интерпретације камерне музике, као и инструменталне музике уопште. Композиција која је била на програму јавне уметничке презентације и у оквиру које је примењен цео процес интерпретације о којем кандидат говори у свом раду, су *Планете*, Густава Холста. Две битне специфичности тог концерта су: посебан аранжман овог капиталног симфонијског дела који је кандидат направио и прилагодио за нестандартни камерни ансамбл - квинтет, који чине хармоника, клавир, тимпани и ударалке (два извођача на тимпанима и један на ударалкама), и мултимедијалност самог концерта у којем је поред камерног ансамбла на сцени била коришћена и ауторска електронска музика, као и повремене видео пројекције. Аранжманом Холстових *Планета* и детаљнијим описом принципа аранжирања и транскрибовања тог дела у самом раду, кандидат је допринео бољем разумевању техничких и тембралних могућности хармонике и ансамбала са хармоником. Такође, допринос се огледа и у истицању важности вештине аранжирања коју би сваки инструменталиста требало да савлада како би сам био одговоран за ширење свог репертоара, „а самим тим и интерпретативног знања и умећа“, како сам кандидат наводи. Мултимедијални карактер јавне уметничке презентације је у потпуности успео да допринесе тежњи Луке Лопичића „да се један концерт камерне музике што више приближи форми позоришног спектакла увођењем додатног садржаја (...) вешто доведеног

у везу са идејом музичког дела који се изводи“. На основу целокупног аудио визуелног доживљаја самог концерта и реакције публике после концерта, кандидат је такође успео и у свом ставу да се на такав начин може доћи до већег интересовања публике за уметничку музику, а поготово за жанр камерне музике. Објашњавање другачијег приступа интерпретацији камерне музике, описивање принципа аранжирања и транскрибовања *Планета* са детаљним истраживањем оригиналне композиторове идеје (програмске, звучне и фактурне) које кандидат доводи у директну везу са својим аранжманом, као и описивање мултимедијалних аспеката концерта који су у складу са програмском идејом композиције, Лука Лопичић пружа вишеструки допринос сваком ко се буде бавио даљим истраживањем везе између музичке и драмске музике у интерпретативном смислу, сваком ко буде желео да обогати свој репертоар новим композицијама, као и онима који буду желели да свој концерт обогате додатним садржајем са циљем приближавања своје уметности публици.

Јавно извођење докторског уметничког пројекта

Извођачки део докторског уметничког пројекта кандидата Луке Лопичића јавно је представљен на концерту на сцени „Александар Поповић“ београдског Театра Вук, дана 26.2.2020. године. Чланови ансамбла који су учествовали на концерту су: Лука Лопичић (хармоника), Душан Гроздановић (клавир), Александар Радуловић (тимпани), Арион Петровски (тимпани) и Марко Перић (ударалке).

Оно што је током јавне уметничке презентације докторског уметничког пројекта Луке Лопичића било најупечатљивије јесте уиграни ансамбл балансираних интерпретативних елемената. Палета боја коју носи хармоника омогућила је дојам присуства дувачких инструмената. Видео пројекције су логично биле уклопљене у драматуршки ток Холстовог дела. У сваком тренутку је било очигледно да је Лука Лопичић покретач пројекта. Својом сугестивношћу, енергијом, пажњом и концентрацијом, преузео је улогу диригента и вође ансамбла, бивајући константно присутан и истовремено свестан како појединачних детаља, тако и шире слике.

Комуникација између Луке Лопичића и пијанисте, али и комуникација са осталим члановима ансамбла, односно перкусионистима, је била уравнотежена. Ипак, Лука Лопичић јесте био доминантан у смислу вође ансамбла, али и читавог пројекта, што подсећа на редитељски приступ у оквиру камерног ансамбла. Читав спектакл је деловао хомогено, а принцип камерног музицирања се снажно осећао као кохезивно средство разноврсних уметничких аспеката.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Лука Лопичић спада у ред истакнутих акордеониста млађе генерације. Образован у традицији руске школе, остварио је значајне резултате у солистичком и камерном домену. Сарађивао је са истакнутим уметницима у оквирима разноврсних камерних ансамбала, са посебним афинитетом ка истраживању савремене литературе и њеном обогаћивању путем креирања транскрипција за различите саставе. Плодоносна сарадња са драмским уметницима и истраживање теоријских поставки глумачке уметности створиле су солидну основу за иновативно испитивање корелације припреме и реализације драмског и музичког извођења. Кандидат је свеобухватно анализирао аспекте обликовања интерпретације камерног дела уз сагледавање постулата учења Станиславског и реализовао упечатљиво мултимедијално извођење Холстових *Планета* у потпуно новом руху – у сопственом аранжману за квинтет уз примену видео радова и ауторске електронске музике. Усаглашеност свих сегмената докторског уметничког пројекта, доследан интердисциплинарни приступ, иновативност у препознавању и анализи актуелних уметничких питања представљају значајне вредности овог истраживања, које даје битан допринос промишљању о интригантној проблематици камерног музицирања и суодношења са другим видовима временских уметности.

На основу свега наведеног, Комисија са задовољством предлаже Наставно-уметничко-научном већу ФМУ и Сенату Универзитета уметности у Београду да прихвате писани део и концертно извођење докторског уметничког пројекта **“Интерпретација камерне музике по методи Станиславског – мултимедијално извођење композиције *Планете*, Густава Холста”** кандидата **Луке Лопичића** и одреде термин за одбрану.

КОМИСИЈА:

мр Људмила Поповић, редовни професор ФМУ у Београду – ментор

др Марија Масникоса, ванредни професор ФМУ у Београду – коментор

др ум. Соња Лончар, ванредни професор ФМУ у Београду

др ум. Дејан Суботић, ванредни професор ФМУ у Београду

др Влатко Илић, ванредни професор ФДУ у Београду